

Latinoamerikako demokratizazio prozesua arriskuan

Negua iristen ari da Hego Amerikako ezkerreko. Venezuelako hauteskunde porrota eta Mauricio Macriren garaipena Argentinan icebergaren punta baino ez dira. Evo Moralezen laugarren berrautaketa ahalbidetu zezakeen aldaketa konstituzionala ez zen aurrera atera erreferendumean, eta orain, badirudi Rafael Correaren ez duela bere burua aurkeztuko 2017ko hauteskunde presidentzialetarako Ekue-dorren. Brasilen ere ez da giro, Dilma Rousseffen aurkako eraso oso garrantzitsua da kontinente osoarentzat. Eskuma zikin jokatzeko ari da kargu-betze mekanismoa erabat bortxatuz. Oraingoan, Kongresuko presidentek suspenditu du botazioa, nahiz eta seguruenik foiletioak aurrera jarraituko duen atal berriekin.

Latinoamerikako herrialdeetan ezkerreko boterera iristeak demokratizazio prozesuan aurrerapauso sendoak ematea suposatu zuen. Ordura arte jendartearen parte handi bat era sistemati-koan zegoen esparru publikotik kanpo, ezkerreko gobernuak beraiei partaide-tza demokratiko normalizatu bide-ratzeko baldintzak jarri zituzten arte. Etxebizitza prekarioen erregulazioak erroldatua izateko aukera eman zuen, errenta birbanaketa politikek pobrezia-tik atera zituzten milioika pertsona eta oinarritzeko hezkuntza proiektuek erraz-tu egin zuten sozializazio politikoa.

Birbanaketa politikak egiteko herrialde bakoitzak bere bide propioa garatu du, baina, oro har, helburua ez da hainbeste izan sistema ekonomiko aldatzea, baizik eta pobreenen hozkailuak bete-tzea hazkunde ekonomiko estraktibista eta kontsumistaren bitartez. Herritarren poltsikoetara diru gehiago iristeak ez du esan nahi produkzio harremanak eta egitura ekonomikoak aldatzen dire-nik. Dudarik gabe, lehengaien kontrola hartzeak onurak ekarri ditu birbanaketa

Asier Blas

EHU-KO IRAKASLEA

@AsierBlas

Eredu ekonomikoak ez da arazo bakarra izan. Kasu gehienetan esparru publikoaren segurtasun falta eta biolentzia ez dira konpondu eta ustelkeriaren egoera hobetzeko ahaleginek ez dute arrakastarik izan. Bi elementu horiek aprobetxatu dituzte ezkerreko gobernuen aurka egiteko eskuineko hedabideek, sistema komunikatiboan hegemonikoak, adibidez Brasilen orain

politikak egiteko, baina horiekiko de-pendentsia handiegia da. Ez da asmatu egitura ekonomiko aldatzen. Adibide gisa aipa genitzake sektore publikoen tamaina txiki samarrak, eta batez ere, eraginkortasun gutxi politikak fiskal-lak. Bestalde, jendartearen eredu kontsu-mista indartu da. Birbanaketa politikek kontsumoan oinarrituriko klase ertain berri bat sortu dute neoliberalismoaren ideologiari lotua. Hemendik sortzen da ezkerreko gobernuen kontrako beste oposizio garrantzitsu bat.

Eredu ekonomikoak ez da arazo bakarra izan. Kasu gehienetan esparru publikoaren segurtasun falta eta biolentzia ez dira konpondu eta ustelkeriaren egoera hobetzeko ahaleginek ez dute arrakastarik izan. Bi elementu horiek aprobetxatu dituzte ezkerreko gobernuen aurka egiteko eskuineko hedabideek, sistema komunikatiboan hegemonikoak, adibidez Brasilen orain.

Azkenik, ikuspegi geopolitikotik azken urteetako integrazio ekonomiko lati-noamerikarrak ameskeria dirudi orain. Lehengaien prezioek behera egin bezain laster moteldu eta ia geratu da. Galduta-ko aukera bezala defini daiteke prozesua. Egia da, herrialde guztiek ez dutela indar berdina jarri prozesuan, baina oro har, giltza beste behin Brasil izan da. Herrialde handienak potentzia erregionalaren papera jokatzeko du, eta askotan, bere inter-es nazionalak lehenetsi ditu integrazio erregionalaren kaltetan. Ez da arduradun bakarra izan, noski. Kontua da ezkerreko populisten diskurtso nazionalistak egin dituztela, eta horrek, modu batera edo bestera, bultzatu nahi zuten sakoneko beste helburu integratzailearekin batera tentsioak sortu dituela.

Egitasmo horrek agenda politikora bueltatu beharko du berandu baino lehen, baldin eta Latinoamerikak kolo-nia izateari utzi nahi badio eta benetako independentzia eskuratu nahi badu. ■